

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin, pri trikratni po 16 vin, pri šestkratni po 14 vin, pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razno izjave itd. stane petiti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Varčujmo z žitom!

Žita v monarhiji nimamo bogve kako mnogo, zaraditega moramo že sedaj varčevati z njim, če pa ne, bo morala oblast prav kmalu ukreniti stroge predpise, glede porabe žita. V tej svetovni vojni se nam ni nadejati uvoza iz drugih držav, ker ga Anglija in Francija ovirata na morju. Škoda je pa, da se carina med Avstrijo in Ogrsko že takoj spočetka vojne ni popolnoma odpravila, kakor je odredila z uspehom Nemčija. Četudi nismo v Avstriji in na Ogrskem v enaki nevarnosti z Nemci, treba vendar varčevati z živili glede na veliki državni interes. V Nemčiji je bil prej kruh v gostilnah in kavarnah brezplačen, sedaj ga morajo iz vravnostnih razlogov v zmislu oblastvene odredbe gostje plačevati. Iz tega je razvidno, kako važnost polagajo v Nemčiji sedaj na prehranjevanje. Nemčija nam sme biti v tem zglede, zakaj tam niso le odpravili pravočasno carino na žito, nego so poleg drugih odredb tudi določili žitu najvišje cene itd., ki so že v veljavi. Sedanjí čas pač zahteva, da se omeji v tem pogledu sebična pretiranost cen tudi pri nas, posebno ker so glede na ustavnost in organizacijo monarhije taki ukrepi še lažji nego v Nemčiji.

Ogrski agrarci so v minulih mesecih z visokimi cenami napravili lepe dobičke, na katere prej ni mislili niso. Kako pretirane so cene, pač ni treba dokazovati, ker izpričujejo to številke. A podraževanje ne poneha; čisto zadnje dni so poskočile cene pšenici na 44 K 20 v, rži do 35 K, posebno tudi ječmenu na 30 K za 100 kg.

Z določitvijo najvišjih cen bi pa namena še ne dosegli. Zaraditega bi morale

civilne oblasti imeti glede preskrbovanja civilnega prebivalstva z živlenskimi potrebščinami enake pravice kakor jih ima vojno ministrstvo za vojaštvo že sedaj. Če bi lastniki ne hoteli radi dajati blago iz svojih zalog, kolikor je to potrebno, pa naj ga smejo civilne oblasti rekvirirati ali zahtevati. Zdi se, da tudi ogrska vlada že uvideva, kako dolgo je svojim agrarcem prizanašala, in nadejati se je, da v kratkem izdasta vladi skupne odredbe glede tega vprašanja. Iz uradnih poročil namreč posnemamo, da se avstrijska in ogrska vlada posvetujeta o skupnih ukrepih in da so bila zadnja posvetovanja še spočetkoma tega tedna.

Ker je Nemčija že določila najvišje cene za pšenico, rž, ječmen, oves in otrobe ter jih bo za druge pridelke še določila, je zanimivo, primerjati cene živil pred vojno in med njo.

Če primerjamo povprečne cene v treh mesecih, maj, juni in juli pred vojno ter v mesecih avgust, september in oktober med vojno, vidimo, da se je podražila pšenica za 34 Mk. pri toni ali za 17 odstotkov, rž za 37 Mk. ali za 21 odstotkov; pšenična moka se je obenem podražila za 9.50 Mk. pri 100 kg ali za 36 odstotkov in ržena moka za 7.25 Mk. ali 32 odstotkov. Oves se je podražila za 45 Mk. pri toni ali 26 odstotkov. Ječmen in koruza pa celo za 62 Mk. ali 42 odstotkov. Pri nas so pa po celi monarhiji cene živilom še bolj naraščale, kar takoj uvidimo, če primerjamo cene konec meseca julija s temi, ki jih imamo sedaj. Konec julija je veljala pšenica 13 K 50 v do 14 kron, rž 10 K do 10 K 40 v, oves 8 K do 8 K 50 v in koruza 7 kron 75 v, nedavno pa je veljala pšenica že 22 K, rž 17 K 50 v, oves 11 kron 50 v do 11 kron 80 v in

koruza 12 K 50 v do 12 K 75 v; ječmen za varjenje piva je veljal konec avgusta 9 K 75 v do 10 K 25 v, nazadnje so ga plačevali celo po 14 K 75 v do 15 K.

Razentega so bile živlenske potrebščine v Nemčiji mnogo ceneje nego pri nas. To razmerje se pa ni spremenilo, zakaj najvišja cena pšenici je v Nemčiji le 15 K 50 v (pri nas 21 K 50 v), rži le 13 K 50 v (pri nas 17 K 25 v), pšenični moki najboljši (prima) le 23 K (pri nas 32 K) ter najboljši rženi moki le 18 K (pri nas 25 K do 25 K 50 v).

Iz teh statističkih podatkov posnemamo, da so se draginjske razmere v naši monarhiji bolj poslabšale nego v Nemčiji, dasi smo že prej imeli večjo draginjo. Posvetovanja avstrijske in ogrske vlade morajo dozoreti končno do odločitve, ki je že res nujna.

Pokritje vojnih stroškov.

V članku »Prager Tagblatt« obravnava finančni politik Nemške narodne zveze, profesor dr. Steinwender, vprašanje glede pokritja vojnih stroškov, ki bodo po njegovem mnenju znašali več »tisoč milijonov«. Kar piše o dobavi sredstev potom posojil, nas tu ne zanima. Važna so pa iz prav posebnega političkega razloga njegova naslednja izvajanja:

Dr. Steinwender pravi:

»Samo na posojila se pa ne bomo mogli omejevati, marveč bomo morali ukreniti tako, kakor je ukrenila Nemčija. Mislimo namreč s tem enkratnem odstop, četudi v več letih odstopljivega imetja.

LISTEK.

Vojna in nevtralne države.

Mnogi menijo, da škoduje vojna samo vojskujočim se državam; toda vojna prizadeva občutno škodo tudi nevtralnim državam. Vsled onemogočenega in oviranega prometa trpi trgovina in vsaka nevtralna država je v nevarnosti, da z dobavo blaga izkaže kaki državi posebne ugodnosti, s čemer krši nevtralnost. V takem položaju ste pred vsem Amerika in Holandska. V Združenih državah je letos izredno dobro izpadla žetev pšenice. Vse luke so je polne. Toda tega blaga ne morejo vkrcati na ladje, ker je nemsko trgovsko brodovje takorekoč izginilo, angleško pa je bilo zaradi vojaških transportov znatno reducirano. Vsled tega hoče parlament Združenih držav upeljati lastne paroplovne črte. Toda odkod naj vzame ladje? V ameriških pristaniščih so mnogi nemški in tudi avstrijski parniki, tako na primer velikanski nemški transatlantski parnik »Vaterland«, a četudi bi Amerikanci te parnike prekrstili, bi to Angležev gotovo ne oviralo, da bi jih ne zaplenili. Poleg tega bi pa pomenjal odkup teh ladij, ki so v vojni za Nemčijo brez

pomena, finančno podporo vojskujoče se nemške države. In ker se je Amerikancu Morganu prepovedalo posoditi Francoski denar, bi se moralo ukreniti tudi napram Nemčiji, oziroma Avstriji.

Tudi Švedska, Norveška, Danska in Holandska občutijo izredne posledice evropske vojne. Kajti Angleška pregleduje skoro vsak parnik imenovanih držav, ako odgovarjajo njihovi trgovski bilanci. Angleška jim napravlja natančen račun: Kar tu vozite, je več premoga, žita in bakra, kakor pa sami rabite. Pri tem kaže Angleška seveda tudi mnogo zlobe in jeze napram nevtralnim državam, ki nočejo stopiti na njeno stran. Toda vojna, pravzaprav moč njene mornarice, ji omogočuje njeno postopane. Vsled tega mora žito in druga živila gniti v inozemskih pristaniščih. Amerikancev se polašča zaradi tega obup, tembolj, ker Angleži z vsakim dnem proglašajo novo blago kot vojno kontrebando. Amerikanski bombažni trgovci ogorčeno protestirajo proti temu, da se smatra tudi bombaž kot prepovedano blago, in cele armade bombažnih producentov so v nevarnosti, da propadejo. Toda bombaž se rabi tudi za — municijo! Argentinija in Brazilija ne moreti izvažati svojega mesa, svojega žita in kave. Italija mora pustiti, da se ve-

like množine njenega sadja — tudi v tem pogledu je izpadla letina izborna — uničujejo, da propada njena sladkorna industrija, ker ji manjka prometnih sredstev. In tako stoji velika množica surovinskih industrij in produkcij živil v nevtralnih deželah pred ogromnim polomom.

Veliko škodo imajo tudi one dežele, ki žive od trgovskega prometa. V tem oziru prideti predvsem v poštev Švica in Italija. Prva mora poleg tega tudi plačati stroške oborožene nevtralnosti, to je mobiliziranje za varstvo svoje meje. V obeh deželah so hoteli in restavracije zapuščene, železnice prinašajo znatno zmanjšane dohodke. S številkami se škoda, ki jo trpi Italija, niti ne da označiti. Toda nekoliko vpogleda nudijo v tem oziru vplačane vstopnine v muzejih. Najbolj obiskana mesta v Italiji so Rim, Florenca in Benetke. Vstopnina v Torinu in v galeriji Borghese v Rimu je znašala v preteklem letu 86.000, na Palatinu 36.000, v Angelskem gradu 25.000 lir. V Florenci, v Ufficijih 83.123, v medicinski kapeli 40.000 lir. V Benetkah so v palači dožev zbrali 163.000, v akademiji 48.266 lir. Bresa v Milanu je imela 52.023, Leonardova Vincencijeva »Zadnja večerja« kakih 50.000, muzej v Neaplju kakih 50.000 lir dohodkov. Največ izgube imajo Pom-

Če so v tej vojni tisoči izgubili svoje imetje in drugi tisoči svoje življenje, tedaj ne more nihče smatrati to zahtevo, kot neumestno, da namreč imoviti sloji, ki jim je bilo imetje ohranjeno s požrtvovalnostjo drugih, en ali dva odstotka odstopijo v omenjeni namen. To bi v Avstriji — brez Ogrske — znašalo vsoto ene do dveh milijard. Opravičba takega odstopa tiči tudi v tem, če je je že treba, da se prav najbogatejši ljudje tako odtegujejo prostovoljni pomoči za ranjence in zapuščenice, da postaja kar mučno.

Čim mine vojna, bomo pred povsem novo ureditvijo razmer, in nadejamo se, tudi pred novo ureditvijo financ. Pri tem pa ne bomo smeli misliti zopet na izključno podražanje najpotrebnejših predmetov, na špirit, užigalice in drugačno blago, zakaj množica je v resnici storila svojo dolžnost, in če ji vojna ni mogla prizanesti, ima pa ob miru pravico do varstva!«

Dr. Steinwender je s temi izvajanji pokazal pot, ki jo bo po vojni parlament, kadar bo zopet urejeval finance, upošteval ter sklepal v zmislu člankarjevem. Tako pričakujemo!

Novi zakon o varu- štvu otrok.

S cesarsko odredbo se je uvejavila novela k splošnemu državljanškemu zakoniku, ki jo je gosposka zbornica sprejela. Obsega predvsem določila o varu-štvu otrok. Nujnost utemeljuje, ker je zaradi vojne odsoten velik del moškega prebivalstva in ker je veliko ljudi umrlo.

Izpreminjajo se določila o obrokih glede na proglasitev smrti kakor tudi glede na pravice v rodovinskih in varu-ških zadevah, kar vse je bilo že dolgo potrebno, da se izboljša; končno se izboljšuje tudi postavni red o dedičih. Skrajšali so se obroki za proglasitev smrti.

Cesarska odredba odstrani izključitev žensk v gotovih pismenih izkazilih in v pravnih poslih. Rodovinska upravna določila vodi predvsem pomislek, da ni več zaradi vojne nemogoče, da se odgodi času primerno varuško pravo; na drugi strani je pa zaradi časovnih dogodkov človeško

peji, ki so imeli 203.908 lir dohodkov itd. Vse to se je sedaj skoraj popolnoma nehalo.

Italija ima škodo tudi z ozirom na izseljeniško vprašanje. Stotisoči izseljen-
cev so leto za letom hodili v Ameriko in drugam, odkoder so pošiljali domov svoje prihranke — okoli 100 milijonov lir na leto. In sedaj niso le popolnoma prenehale te denarne pošiljatve, temveč se vračajo sedaj tudi v velikem številu izseljenci domov zaradi pomanjkanja dela v inozemski industriji, pomnožujejo bedo doma in so za breme javnosti, ki mora zanje skrbeti. Ti stroški niso manjši kot oni vojskujočih se državah. In to se godi v času, ko državni dohodki znatno nazadujejo. V Italiji so v zadnjem četrtletju juli-september bili za 26 in pol milijona lir manjši kot prejšnje leto v istem času.

Tudi Angleška si domišlja, oziroma Grey in Churchill skušata Angležem dopovedati, da predstavlja ravno toliko kot nevtralnemu deželu, da bo ostala nedotaknjena od grozot vojne. Gotovo je, da je bil hinavski in zavratni namen Greya, izvojevati boj angleških kapitalistov z nemškimi potom Francoske in Belgije kakor tudi Rusije, pri čemur naj bi ostala Angleška nedotaknjena od grozot vojne. Kakor pa je padla ta hinavščina, s katero

življenje in urejena vzgoja potomcev za državo in za splošnost važnejše, kakor sploh kdaj.

Novela obsega več določil, da se izboljša pravno varstvo nezakonskih otrok. Obsega sledeče izpremembe v korist nezakonskim otrokom; priznava se pripadlost k rodovini matere, ime podeli mož matere, zagotove se stroški poroda in prve preskrbe matere in otroka že pred rojstvom, končno se določajo ugodnosti za v očetovi hiši vzgojene nezakonske otroke po očetovi smrti. Novela obsega tudi določila glede na zakonito pravico do dedščine med nezakonskimi otroci in njih starši. Izpremembe določil splošnega državljanškega zakonika vodi tudi namen, da se določila o sprejemu otrok za svoje v interesu otroškega varstva olajšajo, da se tako zagotovi velikim osirotelim in nezakonskim otrokom dom in urejena vzgoja. Starostna meja staršev, kadar lahko izbirajo otroke, se je zato znižala na 40 let. Novela nadalje določa, da sme ženska voditi varuštvo in kuratelo, ustanove se tudi varuški sveti kot oblastvena uredba. Obsega tudi zasebnopravna določila o varuštvu v zavodih in o generalnem nadzorstvu, ki se pa le določi, če ni na razpolago posameznega varuha.

Izročitev kazenskih stvari vojaškemu so- dišču.

Po cesarski naredbi z dne 25. julija 1914 so civilne osebe glede gotovih zločinov proti osebi in imetju podrejene vojaškemu sodišču, če so bili ti zločini storjeni na škodo vojaških oseb in vojaškega blaga. Na bojiščih in njihovih okoliših so pa morale seveda civilne sodnije ustaviti svoje delovanje. Zaradi zaustavljenja rednega sodstva pa se zločinska dejanja civilnih oseb na škodo civilnih oseb in njihovega imetja ne morejo dovesti do kazni. Ravno kar izdana cesarska naredba tudi v teh primerih prenaša sodstvo zaradi posameznih težkih zločinov na vojaška sodišča. Zločini, zaradi katerih se ima to zgoditi, so: umori, uboji, plenitve, požigi in tatvine v treh oblikah, namreč tatvine v navadni bedi v znesku nad 50 kron,

se je zapletla v pogodbo Belgija in Francoska, ravno tako se Angleška zelo moti, ako meni, da ta vojna ne bo imela zanj zlih posledic. Kajti Angleška je tvorila dosedaj svetovni trg. Od zunanje trgovine Nemčije, Avstrije, Belgije, Francoske in Rusije, ki znaša skupaj 14 milijard, je več kot polovica financirana od Angleške, to se pravi, da angleške banke posredujejo trgovino, da sprejemajo plačila v obliki menic in plačujejo s temi menicami, da jamčijo za čas med akceptiranjem in plačilom. Sedaj leži za kakih dve milijardi akceptiranih menic v Londonu, a ne plačanih. Te menice so izdane večinoma za povprečno dobo treh mesecev. Medtem pa je izbruhnila vojna in prekinjena trgovina bo povzročila polom številnih tvrdk, argentinskih, brazilskih itd., ki teh menic v Londonu ne bodo mogle plačati. To bo postala grozna finančna katastrofa za Angleško. In ako se to ne kaže že sedaj, je temu kriv samo moratorij, ki daje dolžniku pravico, da odlaga s plačilom. A četrta bo končana vojna, bodo najmanj Belgija in Rusija, a bržkone tudi Francoska, rabile dolgo časa, preden bodo mogle pri-
četi zopet s plačili. Tudi tu bodo torej imele angleške banke ogromne izgube in gospodarski polomi stotisočev bodo opustošili tudi angleško narodno gospodar-

oborožena tatvina in tatvina z uporabo nasilja, da storilec ostane v posesti ukradene stvari. Poverjenje takih kazenskih stvari vojaškimi sodnijami je le prehodnega značaja. Sodstvo vojaških sodnij preneha, čim bo redna sodnja zopet delovala. Ob tem času preidejo vse nerešene stvari zopet na redne sodnije.

Narodnostna sprava na Ogrskem.

Ministrski predsednik grof Štefan Tisza se je odločil za veliko državniško dejanje. Ministrski predsednik Ogrske pripravljaja namreč celo vrsto odredb, ki bi bile primerne ogrsko prebivalstvo nemadžarskega jezika sprijazniti z ogrsko državno idejo. Te odredbe, za katere je dal ministrskemu predsedniku povod patriotizem, ki so ga pokazale v sedanjem vojnem času ogrske narodnosti, in ki jih je že napovedal v posebnem pismu najstarejšemu ortodoksnemu cerkvenemu kultu, rumunskemu grško-orientalskemu škofu v Aradu, Metian, se raztezajo v treh smereh. Najprej je grof Tisza izposloval pri cesarju splošno pomiloščenje za politiške pregreške in prestopke (tudi kazenska postopanja, ki so v teku, se bodo ustavila.) Ta odredba bo v prid tudi socialistom, ki so se istotako zadržali korektno. — Druga odredba se tiče na eni strani revizije ljudskošolskega zakona, ki naj bi se preosnoval primerno željam posameznih narodnosti. Poleg tega se bodo upoštevale tudi želje narodnosti glede na sodno postopanje. Tretja serija odredb se končno nanaša na to, da se dovoljuje narodnostim ob gotovih prilikah nositi lastne barve in znake, če niso identični z onimi kake inozemske države.

Premog v vojni.

Ni še dolgo tega, ko se je jela pojavljati vest, da v Švici, Italiji, na Danskem in na Balkanu primanjkuje premoga, ker so glavni dobavitelji, Nemčija, Francija, Belgija in Anglija zapletene v vojno, ter so zaprle svoje meje izvozu. Kar se tiče posebej francoskih in belgijskih premogovnikov, so večinoma že v nemški upravi ali pa sploh ne obratujejo zaradi pomanj-

stvo, tudi ako se nemške armade ne bodo izkrcale pri Dovru in ako njeni Zeppelin ne bodo metali bomb na London. Temu naravnemu povračilu za svojo strahopetno zavratnost se bodo angleški kapitalisti komaj izognili, naj potem Grey tudi trdi cinično, da Angleška vojna ne bo mnogo več veljala kot bi jo njena nevtralnost.

Male države Holandska, Danska, Norveška so napram roparskim činom Angleške seveda popolnoma brez moči ter se morejo zadovoljiti samo s tem, da stiskajo svoje pesti v žepih. Značilno je za infamno politiko angleških kapitalistov, da izrablja ugodno priliko srbskega zavratnega umora le ne samo za zaželjeno gospodarsko uničenje Nemčije, temveč tudi zato, da prizadene trgovini manjših konkurentov znatno škodo, ki se ne bo mogla nikdar popraviti. Med Angleško in Holandsko obstojajo že stoletja komercialna nasprotstva, ki so zaenkrat dosegla višek v popolnem podvrženju Holandske in njeni odpovedi kot svetovne sile, ne da bi se pri tem Angleška odrekla svoji ropaželjivosti. Kajti angleški kapitalisti se čutijo toliko časa ogroževani, dokler bo plula po oceanu kak ladja pod tujo zastavo. Angleški kapitalizem hoče biti edini gospodar svetovne trgovine. In to je tudi

kanja delavstva. Francoski kameniti in drugi premožavniki, ki so pridobili leta 1912. 41·3 milijone ton premoga, se nahajajo v severozahodnih delih Francije. V Belgiji so producirali leta 1912. 22·97 milijonov ton.

Rusija ima največ premoga iz kotline Donec, kjer dobivajo okoli tri četrtine vsega ruskega premoga ali 21 milijonov ton, dalje v kotlini Dombrovi kameniti in rjavi premog, ter slednjič ob uralskem pogorju premog sploh. Ker ti premogovniki ne zadoščajo niti za domačo potrebo, je Rusija dovolila leta 1913. carine prost uvoz premoga za železniško porabo. Rusija je upeljala leta 1913. za 75·3 (1912. 45) milijonov rubljev premoga, in sicer iz Anglije za 39·97, iz Nemčije za 31·3 milijone rubljev; koks je upeljala za 11·3, in sicer iz Anglije za 1·8, iz Nemčije za 4·79 milijonov rubljev. Kotlina Dombrova, ki leži v kotu treh cesarjev ob Mislovici, je že v rokah dvoezveze. Notranji nemiri ter vpoklic rudarjev v vojsko bodo imeli to posledico, da bo kotlina Donec producirala še manj premoga nego običajno. Ker je Rusiji že primanjkovalo kuriva leta 1913., sedaj pa sta za uvoz zaprti Črno in Vzhodno morje, in ker Rusija zase ne producira dovolj premoga, je jasno, da bo Rusija v kratkem brez tega kuriva.

Pa tudi tedaj, če bi hoteli upoštevati naftne produkte za kurivo, ki jih Rusija dobiva iz na zemeljskem olju bogate pokrajine Baku ob Kaspiškem morju, bi to kurivo ne zadoščalo. Zanesljiva poročila pa pravijo vrhutega, da je v tej pokrajini vstaja in jo tudi že ogrožajo Turki. Preostane torej le Velika Britanija, ki utegne zalagati pač Francijo v atlantskih pristaniščih, če ji dvoezveza ne zabrani prevoza.

Celotna produkcija kamenitega in rujavega premoga je znašala v vojujočih državah leta 1911. v tonah:

Nemčija	234.521
Avstro-Ogrska	49.860
Dvoezveza	284.381
Rusija z azijsko posestjo	26.636
Francija	39.231
Vel. Britanija in Irska	276.255
Belgija	23.053
Ententa	365.175

Neutrálne evropske države pa pridelajo premoga: Italija 557, Španija 3916,

vzrok njegovega sovraštva napram Nemčiji, ki je v zadnjih 40 letih pokazala doslej nenavadno enerzično gospodarskega razvoja. Da vodijo Angleško v sedanji vojni ti postranski nameni, dokazuje jasno tudi njeno obnašanje napram zaveznicu Belgiji. Za kršeno nevtrálnost Belgije je po božna, visokomoralna Angleška potočila krokodilske solze, a v svoji bolesti ni pozabila izročiti glavno trgovinsko mesto svoje prijateljice obleganju in mu povzročiti večmilijonsko škodo ter onemogočiti uporabo njegovega pristanišča za dalje časa. Seveda, ljubljani in globoko obžalovani Antverpi so bili najnevarnejši konkurent Londona. Toda tako, kakor si predstavlja angleška domišljija, se stvari ne bodo razvile. Kajti poleg Nemčije obstoje tudi še druge velike trgovinske države. »Uncle Sam«, kakor imenujejo posebljenje severoameriških Združenih držav, je nagrbančil čelo in to je zadostovalo, da se je podlo nadlegovanje nevtrálne trgovine vsaj deloma omejilo. Tako se je morala vsemogočna Anglija na primer ukloniti in pripustiti izvažanje bombaža iz Amerike. Upajmo, da bo sčasoma ameriški velikan poučil na enak način Angleško tudi glede drugih stvari.

Nizozemska 1477, Švedska 312, skupaj 6262 tisoč ton. Če priračunimo še pridelak Združenih držav ameriških po 450.165, tedaj vidimo, da pridelajo neutrálne države 456.427 ton premoga.

Medsebojne odnošaje vojujočih držav ob mirnem času prikazuje naslednje številke: Nemčija je upeljala leta 1912. 10·38 milijonov ton premoga (iz Velike Britanije 8·99 milijonov); izvozila pa ga je 31·14 milijonov, in sicer v Belgijo 5·3, v Francijo 3·06, na Nizozemsko 6·54, v Avstro-Ogrsko 11·0, v Rusijo 1·51, v Švico 1·5 milijonov ton. Največ sta ga torej potrebovali Francija in Belgija. Nemčija je prejela iz drugih držav l. 1913. za 193·93, izvozila pa za 513·8 milijonov mark premoga. Francija je prejela iz drugih držav za 575·2 milijona frankov premoga, Rusija za 75·3 milijone rubljev, Belgija za 161·9 milijonov frankov, izvozila pa za 90·2 milijonov frankov. Avstro-Ogrska je uvozila za 262·8 milijonov K premoga, izvozila pa ga je za 14·5 milijonov kron. Velika Britanija ga je izvozila 50·72 milijonov funtov.

Nemčija, ki ni poklicala črnovojnikov rudarjev pod orožje, in pa Avstrija pridobivata premog v neomejeni množini. Premog je potemtakem dober zaveznik dvoezveze.

Nemška Belgija.

Takoj potem, ko sta padli belgijski trdnjavi Lüttich in Namur, je pisala »Vossische Zeitung«, da je nujno potrebno, da se spóji Belgija z Nemčijo, ne zato, da bi nekoliko milijonov zavratne morilske druhal dobilo čast »pripadnikov rajha«, temveč, ker so Antwerpen, dohod h kanalu, in druge koristi, izhajajoče iz priklopitve Belgije, naravnost neprecenljive. Še preden je padel Antwerpen in so Nemci prodrli do morja, je frankfurtarska revija »Das Freie Wort«, označala besede znanega grofa Pavla Hönsohröcka za zelo modre, da je neposredno utelešenje Belgije takorekoč nemogoče, prav tako, kakor tudi, da bi ostala podvržena dežela samostojna. Poleg tega, da bi se niti Valoni niti Flamci ne podvrgli germanizaciji in bi ostali veleizdajski živeli v masse, bi bila tudi velika zapreka belgijski katolicizem in klerikalizem, kakor misli avtor, ki prav duhovniškemu vplivu pripisuje silni odpor Belgijcev. Nemška država mora predvsem nastopiti kot protestantska sila. Z ozirom na belgijske težave naznačuje pisatelj te-le pogoje »nove Belgije«:

1. Belgijske trdnjave se razrušijo, ostane samo Antwerpen.
2. Antwerpensko trdnjavo zasedejo Nemci v obrambo proti Angliji.
3. Kraljestvo izgine in dežela pride pod nekako varuštvo in pod nemško nadzorstvo, ki bo odločevalo o vsakem važnem vprašanju.
4. Pod to upravo, nad katero je nemško nadzorništvo, se more potem pripustiti deželni zbor, ki pa se bo bavil samo z notranjimi vprašanji, narodnim gospodarstvom.
5. Poleg velike vojne odškodnine morajo Belgijci plačati nemški državi na leto toliko in toliko milijonov davkov, katerih proračunjenje se prepusti nemškemu finančniku.
6. Belgijske armade ne bo več, temveč samo redarstvo za vzdrževanje reda, popolnoma pod nemškim vodstvom.
7. Belgijski Kongo mora postati nemška kolonija.
8. Belgija izgubi diplomatsko zastopstvo v inozemstvu in nemški konzuli in poslaniki prevzamejo varstvo belgijskih interesov.
9. Belgija bo imela v Berlinu zastopnika, ki bo pri državni vladi posredovalec v belgijskih stvareh.
10. Belgija preneha biti suverena ter postane Nemčija. Velika Britanija kot vrhovni go-

spodar mnogo-indijskih malajskih držav nam predstavlja dobro to razmerje. Tako je Francoska siceren pirenejske republike Andore.

Južnoafriško delavstvo in vojna.

Labour Leader, glasilo angleškega neodvisnega delavstva, piše:

»Mnogo izgnanih voditeljev strokovnih organizacij, ki jih je bil general Botha, izgnal, se sedaj vrača v južno Afriko, nekateri zato, da branijo britske svobščine, ki so jih tako prijetno okusili — toda ne vsi.

Dva delavska voditelja od devetih izgnancev, sodruga J. T. Bain in Artur Crawford, prav nič ne skrivata, v kakšnem zmislu bosta delovala ob tej vojni. Bain piše v poslovnem pismu časopisu Labour Leader: Veseli me modro državljansko stališče J. L. P. napram vojni. Žalostno je, da ni na Angleškem to stališče splošno, ki pa sčasoma postane. Sam sem tega mnenja, da ne bi se smeli nikdar udeležiti te vojne, in da nam mora sedaj biti na tem, da se čimbolje konča. Na sedaj priljubljeno metodo v britskem časopisju o »uničenju Nemčije«, se ne bi smeli prav nič ozirati. Preden poteče nekaj mesecev, bosta čas in bridka izkušnja ljudstvo poučila, da je ta vojna prav tako malo v interesu ljudstva kakor vse prejšnje vojne. Prepričan sem, če bi bilo vse britsko organizirano delavstvo tistega mnenja kakor J. L. P., bi bilo danes moč v deželi. Upam, da bo mogoče sklicati mednarodno konferenco v Amsterdam ali kam drugam in se zediniti glede mirovnih pogojev, ki bodo sprejemljivi zastopnikom vseh dežel.

Sodruga Crawford piše, da se je v južni Afriki ustanovil odbor proti vojni, ki izdaja tednik kot svoje glasilo in razvija energično agitacijo, ter nadaljuje:

»Mnogo elementov med Buri, ki se bojujejo z generaloma Bayers in DeWet, vojuje sicer tudi proti vojni, ali njih akcija je protibritska in za Nemčijo. To so kapitalisti, ki so bolj nasprotniki delavstva nego vojne. Južnoafriški socialisti se ne bodo družili s puntarskimi burskimi elementi. Socialistiška propaganda ni ne protibritska in ne nemška. Proti vojni je nje stremljenje.«

Tako pišejo pregnani voditelji burškega delavstva, prepojeni od gnjeva do tistih ljudi, ki so jih z drugimi vred pred leti po navodilih Anglije pregnali, pa se danes puntajo, da bi se sami osvobodili iz angleških pesti.

Državno varovana podjetja.

Uradna »Wiener Zeitung« javlja: V zmislu § 1. naredbe skupnega ministrstva z dne 22. oktobra 1914, drž. zak. št. 292, in v zmislu naredbe ministrstva za javna dela z dne 23. oktobra 1914 se proglašajo nastopna podjetja za varovana oziroma posebno nadzorovana od strani države, in sicer:

Rudniško podjetje za kamniti premog akcijske družbe »Companie Galiciene des Mines« v Libiacu v Galiciji; petrolejska podjetja vrtalne družbe z omejeno zavezo Grahovnica na Gališkem; petrolejski obrati družbe »Societe Francaise de Petroles de Potok« na Gališkem; obrati petrolejske družbe z omejeno zavezo v Klimkovki na Gališkem in obrati za zemeljsko olje v okraju rudniškega urada

Jaslo na Gališkem, kojih lastnica je firma Jakob Perkins & Komp. Nadalje rudniška podjetja za rjavi premog **Trboveljske premogokopne družbe** na Dunaju.

Kot nadzorovalna organa je vlada imenovala: za akcijsko družbo »Compagnie Galiciene de Mines« dvornega svetnika Marian Bochenskia, za ostala podjetja za pridelovanje zemeljskega olja rudniškega nadsvetnika Moritz Werberja, končno za Trboveljsko premogokopno družbo ministerialnega svetnika Wiljema Kleina.

»Compagnie Galiciene Mines« ima svoj sedež v Parizu. V naši državi imajo svoje zastopstvo v **Libiacu** pri Chrzanovu v Galiciji, njeni kamniti premogovniki se nahajajo v Žarki in Libiacu mali. Vposlenih ima okolo 600 delavcev. Njen akcijski kapital znaša 12 milijonov frankov. — Vrtalna družba z omejeno zavezo v Grabownici ima sedež v Lvovu in znaša njen temeljni kapital 30.000 kron. — Petrolejska družba z omejeno zavezo v Klimkovki takozvana »Klimkovka« se nahaja istotako v Lvovu. — Firma Perkins & Komp. v Humniski ima svoje petrolejske obrate v Rownem. Udeleženci firme so Angleži. — Trboveljska premogokopna družba (Societe des Carbonages de Trifail) na Dunaju ima kakor znano svoje rjave premogovnike v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Ojstrem, Kočevju in Rihenberku, potem, kamniti premogovniki v Krpanu-Vinesu. Poleg tega ima še rudniška podjetja, v katerih koplje cinek ter razna druga industrijska podjetja. Akcijski kapital Trboveljske premogokopne družbe znaša 19 milijonov 600.000 kron.

Svetovna vojna.

Z južnega srbskega bojišča ni zadnje dni nobenih važnejših poročil. Avstrijsko-ogrsko armada prodira po svojem načrtu od severozahoda preko Valjeva v Srbijo. Južnoizhodni del Bosne, kjer so bili Srbi in Črnogorci udrli v Bosno proti Sarajevu, je sedaj očiščen sovražnega vojaštva. Srbska vlada je baže še vedno v Nišu. Zanimivo utegne biti, da je nastal med kraljem Petrom in ministrskim predsednikom Pašičem hud spor. Resnica pa ni, kakor so poročali listi, da bi bil kralj Peter bolan na smrt. Srbi so po poročilih prejeli francosko pomoč, in sicer okolo 600 topničarjev in šest težkih topov z ladij. Avstrijsko vojno poveljstvo je izdalo na srbsko prebivalstvo poseben oklic, v katerem mu obljublja svoboščine in prijateljsko ravnanje z njim ter naglašja, da je vsak nadaljni odpor nepotrebno prelivanje krvi. Na bojišču je zapadel visok snež, ki vojne napore jako povečava.

Dne 25. se poroča: Jugoizhodno od Valjeva so naše čete po bojih prekoračile s snegom pokrite grebene Maljena in Subobora. Tamkaj so ujeli 10 srbskih častnikov in okolo 300 mož ter zajeli tri strojne puške.

Na ruskem bojišču tudi ni bilo izdanih nobenih važnejših poročil. Boji, ki so se razvili ob severnih Krpatih, nad Krakovom, po srednji in severni Ruski Poljski ter v Izhodni Prusiji še niso odločeni. Glavne operacije, ki pa trajajo še več tednov, so od avstro-ogrsko strani in pa od Izhodne Prusije. Rusi sami priznavajo, da se jim je ofenziva, ki so jo bili pričeli proti Krakovu in proti Poznanju preko srednje Poljske, ponesrečila, ter da morajo znova grupirati svoje sile. Uradna poročila nam pa poročajo z dne 24. novembra le to, da se bitka na Ruskem Poljskem z obeh strani energično nadaljuje; avstrijske čete so napredovale proti

Volbromu in na obeh straneh kraja Polica. V monarhiji je sedaj 110.000 vojnih ujetnikov, med njimi 1000 častnikov. V Izhodni Prusiji nemške čete vzdržujejo svoje postojanke ob znanih jezerih in severno od njih. V severni Poljski boji še tudi niso odločeni. Okolo Čenstohova v južnozahodni Poljski so boji te dni počivali. — Iz italijanskih listov posnemamo, da preti Rusom nevarnost, da odrežejo Nemci desno rusko krilo od reke Visle ter se zajedó v njihovo bojno črto, in Rusi sami priznavajo, da sta armadi dvozveže že preprečili novo nameravano grupacijo ruske vojne črte. Rusi so od Varšave poslali proti Nemcem nove armade in med tistimi in Nemci se sedaj vrše boji. Avstrijska armada je Rusom začasno prepustila nekaj prelazov v Karpatih.

Uradno poročilo z dne 25. t. m. pravi, da traja silna borba v Ruski Poljski dalje. Naše čete so ujele v teh bojih 29.000 ujetnikov in zajele 49 strojnih pušk ter mnogo vojnih potrebščin. — Upad Rusov v komitat Ungvar na Ogrskem, kakor poroča Pester Lloyd, je z uspehom odbit. Przemisel se vrlo brani in odbija napade.

Rusi so prodrli preko prelaza Uszok v ogrsko komitata Ung in Zemplin. Avstrijske čete so Ruse porazile. Prelaz Uszok v Karpatih je zopet prost Rusov. Izgube Rusov so jako velike. Sedaj se umikajo povsod iz dežele.

Boji na francoskem bojišču so se tako razvili, da ni že dalje časa nobenega odločilnega koraka. Obe vojni sta nasproti zariti po celi dolgi vojni fronti takorekoč v zemljo ter polagoma operirata. Nemci so hudo napadali Verdunske utrdbe; Reims neprestano obtrepljujejo ter so se že približali utrdbam na 100 metrov; kraj Bethune ob Rokavovem kanalu so Francozi in Angleži izpraznili. Nemško uradno poročilo iz glavnega stana dne 25. t. m. pravi, da je položaj na zahodnem bojišču nespremenjen. Pri Arrasu so nemške operacije napredovale. Angleži obtrepljujejo dalje Seebrügge iz precejšnje oddaljenosti z morja.

V Kavkaziji ob ruski meji med Črnim in Kaspiškim morjem je imela Turčija že lepe uspehe. Te dni se je vršila v dolini Arakses večja bitka, ki je potekala za Turke ugodno. Zasedli so mesto Artvin, ki je odaljen 120 kilometrov od Erzeruma. Konec prejšnjega tedna so ruske ladje obtrepljevale turško mesto Trapezunt ob severni Mali Aziji, pa so morale bežati pred turško vojno mornarico. — V Egiptu so prodirale turške čete preko polotoka Sinai severno od Rdečega morja proti Sueškemu prekopu. Pri kraju Kantara (ob prekopu v sredini) se je vršila večja bitka, v kateri so bili poraženi Angleži. Turška vojska je že prekoračila Sueški prekop ter zagotavlja, da bo skrbela za varnost nevtralne trgovske plovbe po Sueškem prekopu. Tako zagotovilo je zahtevala Italija. Sveta vojna se oznanja povsod med mohamedanskimi verniki. V vojni je Afganistan in tudi Perzija najbrže ne bo mogla vztrajati pasivna. Angleži imajo v Egiptu okolo 50.000 mož vojaštva. Vstaja v Egiptu se širi, vendar ni mogoče dobivati od tam zanesljivih poročil, ker jih prepreča tripelententa.

Na morju te dni ni bilo nobenih bitk. Angleži bombardirajo skoro vsak dan flandersko obrežje v Rokavovem kanalu med Ostende in Calaijem. Škode pa ne napravljajo velike, dasi ovirajo operacije Nemcev. Pri Calaiju najbrže Angleži tudi izkrcavajo svoje nove čete in topove. Francosko brodogradništvo v Sredozemskem

morju igra naravnost smešno vlogo. Ne upa se ničesar. Vse, kar je ukrenilo minoli teden, je bilo obtrepljevanje Kotora, Visa in nekaj drugih krajev v Dalmaciji.

V kolonijah v Afriki ni posebnih dogodkov. Burska vstaja Dewetova in Bayersova najbrže ne bo dobila velikega pomena, ker imata komaj 15.000 oboroženih ustašev. V Maroku so bili Francozi poraženi dne 13. t. m. pri Kenifru, kjer so izgubili Francozi 23 častnikov in okolo 600 mož. Upor se širi tudi po južnem Alžirju.

Iz angleške Izhodne Indije ni nobenih zanesljivih poročil. Vesti o veliki vstaji Indijcev so domala potihnile, ker, četudi vstajajo zatirani Indi, Anglija ne prepušča dotičnih poročil v svet.

V nevtralnih državah se pojavljajo najrazličnejše struje, ki agitirajo vsaka po svoje. V Italiji se še vedno nagiba javno mnenje k nevtralnosti. V Rumuniji so nacionalisti za trojni sporazum, a vlada vztraja na svojem prejšnjem stališču. Bolgarska vlada se še ni odločila za agresivno politiko, vendar pa tam narodni odbor zahteva, da Bolgarija zasede Macedonijo in Staro Srbijo. Narodni odbor izjavlja, da njegova agresivnost ni naperjena proti Turčiji, marveč edino proti Srbiji, ki jo treba uničiti. Francija hoče pridobiti Španijo za to, da bi ji varovala maroške kolonije v severni Afriki. Tudi Portugalska je soglasno sklenila na kongresu, da je vsled pogodbe dolžna pomagati Angliji. Izvršila je v ta namen že delno mobilizacijo. Z ogroženjem turškega navalna na Egipt čutijo tudi ameriške Zedinjene države potrebo, da opozarjajo svoje jadransko brodogradništvo, da varuje ameriške interese glede Sueškega prekopa in v pritičnih pokrajinah. Vendar pa Zedinjene države ne posežejo v vojno. Trojni sporazum je naročil v Zedinjenih državah za 1000 milijonov frankov vojnih potrebščin. Kitajska postaja vedno bolj ogrožena. Japonci so zasedli v Šantungu železnico in nastavili na njej svoje uslužbenice. Nič presenečeni ne bomo, če nastane med Japonsko in Kitajsko vojna, ki bo imela dolekosežne posledice za ves zahod, posebno pa tudi za Anglijo, ki sedaj neti sovražnosti na daljnem izhodu.

Domači pregled.

Na ljubljanskih deških ljudskih šolah bi se imel v sredo dne 23. t. m. zopet pričeti pouk, ki bi se imel za vse deške šole vršiti na Ledini. Zaradi nastalih ne pričakovanih zaprek pa se je ta namera začasno opustila.

Deželni odbor vojvodinje Kranjske je podpisal 3 milijone vojnega posojila; mestna občina ljubljanska pa pol milijona kron.

Papirnica v Vevčah pri Ljubljani je izpremenjena v kvarantensko postajo. Nastanjeni bodo tamkaj takoj ob prihodu z bojišča v Ljubljano došli vojaki po pet dni. Sedaj se v kvarantenski postaji ne nahaja še nihče.

Ljubljanska občina je prevzela jamstvo za večje naročilo vojaških oblek, ki ga prevzame od erarja zadruga krojačev v Ljubljani. Natančne pogoje glede jamstva določita občina in zadruga med seboj. Želeti je, da bi pogodba obsežala tudi primerne določbe glede pomočniških mezd.

Šest sinov v vojakih ima mizarški mojster g. Koleša v Ljubljani.

Usnjarske tovarne Polakove v Ljubljani in Kranju so proglašene za državno varovana podjetja.

Umrli so v Ljubljani od 17. do 22. t. m.: Pavla Bernik, hči dminarja, 7 mesecev, Streliška ulica 15. Marjana Štular, žena bajtara, 52 let. Viljem Geršak, sin trg. sluge, 2 leti. Cecilija Milošič, vdova bločnega signalnega paznika juž. žel., 31 let. Jožefa Svetličič, služkinja, 22 let. Anton Zupančič, sin sprevednika juž. žel., 20 mesecev in Helena Barbiš, soproga kočarja, 54 let, vsi v deželni bolnici. — Josip Toni, posestnik, 72 let, Ilovica št. 19. Iv. Čadež, pešec 17. pešpolka, 23 let, Zaloška cesta 29. Marjan Kramar, čevljarjev sin, 13 dni. Radeckega cesta 1. Franc Kremžar, c. kr. pomorščak, 20 let star, Zaloška cesta 3 in Anton Gorše, posestnik in gostilničar, 60 let star, Marija Terezija cesta 14.

V Kranju na Gorenjskem se je naselil nov zobotehnik g. dr. E. Globočnik.

Umrli je na steklini. V nekem sanatoriju v Gradcu je te dni umrl mariborski milijonar Jožef Franc na steklini. Ugriznil ga je spomladi njegov lastni pes, ki je bil stekel.

Gališki begunci. V Brežice na Štajerskem je te dni došlo 370 galiških beguncev, v št. Mihael na Zgornjem Štajerskem pa 1600.

Parnik »Josefine« se je dne 17. t. m. potopil blizu Pulja. Vozil je premog. Izmed 12 mož, ki so bili na parniku, so jih rešili šest.

Nesreča. Dne 17. t. m. je Jurij Car s svojim sinom peljal na svoji mali jadernici šest oseb v Cirkvenico. Kakih 25 metrov pred Cirkvenico je silna burja vrgla jadernico ob skalo, da se je popolnoma razbila. Vseh šest oseb je utonilo ter oba brodnika.

V Dalmaciji bodo dijaki srednjih šol nosili enotne čepice; pozneje dobe tudi uniforme, da se bo vsakega dalmatinskega dijaka takoj poznalo.

Oporoka v šolske namene. V Olomucu na Moravskem je upokojeni sodni svetnik Franc Brdek zapustil češki »Šolski Matici« 100.000 kron.

V podporo tovarišem. Delavci velike orožarne v Šteyru so za svoje tovariše, ki so morali odriniti v vojsko in za podporo njihovim družinam nabrali 43.643 K 81 vin. Lep znak solidarnosti.

Rudarji vojaki. Unija rudarjev poroča, da se nahaja sedaj okolo 40.000 rudarjev v vojski.

Delavski dom — bolnišnica. Velikanski in krasni delavski dom dunajskih sodrugov v Ottakringu je izpremenjen v vojaško bolnišnico in se v njem ta čas nahaja 84 ranjencev. Pripravljenih pa je 400 postelj. V eni izmed stranskih dvoran je nastanjena tudi črnovojniška straža.

Železniške vožnje sorodnikov k ranjencem. Državna železnica in v njeni upravi stoječe lokalne železnice; dalje Južna železnica, potem proge Ausig-Toplice, Buštjehradka, Dunaj, Aspang, Kašav-Oderberg ter nižje avstrijske deželne železnice dovoljujejo za take vožnje za III., oziroma II. razred (za častniške sorodnike) 50% popusta, toda le pri daljavah nad 50 km. Za svojce veljajo starši, otroci, žena, brati in sestre ranjenca, oziroma obolelega vojaka. Za take vožnje je treba izkaznice, ki se jo v Ljubljani dobi pri c. kr. policijskem ravnatelstvu, na deželi pa pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Izkaznice so kolka proste. Enak popust pri vožnji dobe svojci, če se peljejo k pogrebu za ranami ali boleznijo umrlega vojaka.

Kolera. Zdravstveni oddelek notranjega ministrstva poroča, da so dne 15. t. m. bakteriološko dognali azijsko kolero, in sicer: 7 slučajev na Dunaju, 4 v Kremsu, 1 na Koroškem, 4 na Češkem, 3 na Moravskem, 14 v Šleziji in 5 slučajev v Galiciji.

— Dne 19. t. m. so po poročilu istega oddelka v notranjem ministrstvu dognali 3 slučaje azijske kolere na Dunaju, 1 slučaj v Thalerhofu na Štajerskem, 2 na Češkem, 29 na Moravskem, 5 v Šleziji in 18 slučajev v Galiciji. — Dne 21. t. m. so po istem poročilu dognali 5 slučajev azijske kolere na Dunaju, 3 na Češkem, 21 na Moravskem, 19 v Šleziji in 6 slučajev v Galiciji. — V splošnem so po koleri prizadete le osebe s severnega bojišča.

Ne pošiljajte jestvin vojakom na bojišče. Navzlic večkratni opozoritvi, da se v vojnopoštnih zavojčkih ne sme pošiljati vojakom na bojišče nobenih jestvin, je občinstvo v zadnjem času navzlic temu oddalo na pošti ogromno število takih zavojčkov. Ponovno torej treba opozoriti, da rabijo taki zavojčki sorazmerno dolgo časa, preden pridejo na določeno mesto in da so poslani jestvine tako pokvarjene, da jih treba proč pometati, ker niso več užitne. Vojno ministrstvo sporoča, da je pri neki vojni pošti došlo 25.000 takih zavojčkov z jestvinami, a so morali vse uničiti, ker so bile vse jestvine pokvarjene. Poštnim uradom je zaukazano, da se večkrat o vsebini vojnopoštnih zavojčkov prepričajo ter da take zavojčke, ki bi vsebovali jestvine, brez izjeme zavrnejo.

Vojaški dan. Vojni oskrbovalni urad vojnega ministrstva je poslal vsem deželam naročilo, da pravočasno poskrbe za božična darila našim vrlim vojakom na bojišču. Prirede naj se 2. decembra ali pa naslednje dni v spomin nastopa vlade našega cesarja »vojaški dnevi«, na katerih naj se zbirajo darovi in pa prodajajo razni predmeti, ki jih je v spomin na vojno založil vojni oskrbovalni urad.

C. kr. finančno ministrstvo je sklenilo v stalnih zdravilnih zavodih nastanjenim ranjencem prepuščati nekatere vrste cigaret in smodk po znižanih cenah. Naročila s priloženim denarjem vred je naslavljati na generalno ravnatelstvo c. kr. tobačne režije na Dunaju IX., Porzellangasse 51.

Vojno posojilo. Dne 19. t. m. je bila podpisana prva milijarda avstrijskega vojnega posojila. Do danes znaša podpisano vojno posojilo v obeh državnih polovicah nekaj nad dve milijardi.

Vojni davek. Finančno ministrstvo baje namerava uvesti nov vojni davek, in sicer v obliki doklade na dohodninski davek. Obdavčiti hoče dohodke nad 4000 K, in sicer z doklado pol odstotka, ki naj pri dohodkih nad 20.000 K naraste na štiri odstotke. Ta davek uvede vlada baje s § 14. Ogrska banka je izdala nove dvekronke bankovce. Novi »vojni denar« je sicer iste velikosti, barve in risbe, kakor prvotni dvekronski bankovci, vendar pa se odlikuje po skrbnejši izvedbi in veliko boljšem papirju. »Stari« dvekronski bankovci so bili izdani za prvo silo, ker je ob začetku nastalo občutno pomanjkanje drobnega denarja.

Petrolej se je podražil. C. kr. deželna vlada za Kranjsko razglašala spreminjajoč deloma svoj razglas z dne 6. oktobra 1914., da je določena sedaj maksimalna cena pri nadrobni prodaji petroleja v vseh ljubljanskih trgovinah liter po 50 vinarjev. Ta cena ostane do preklica in sicer z ozirom na okolnost, da so tovarne pri prodaji petroleja na debelo zopet zvišale cene pri 100 kg za 5 K.

Deželni zborov ne bo. Običajno se koncem vsakega leta skličejo deželni zbori, da sklenejo proračune ali vsaj proračunske provizorije. Letos se to ne zgodi, in se bodo drugim potom dovolili provizoriji.

Nova vrsta cigaret za dobo vojne. Dokler bo trajala sedanja vojna, se bo prodajala v vseh trafikah in specialitetnih prodajalnah tobaka nova vrsta cigaret pod

imenom »Austria«, od katere 25% dohodek bo pripadal uradu za vojno oskrbovanje. 1 komad te nove vrste cigaret stane 4 vin. oziroma 100 komadov 4 K.

Državno sodišče je bivšega predsednika poslanske zbornice dr. Pattajja imenovalo za svojega stalnega poročevalca.

Shod avstrijskih industrijev. Centralna zveza avstrijskih industrijev, klub industrijev in zveza industrijev so dne 21. t. m. priredili skupen shod na Dunaju, na katerem so glede vojne precizirali svoje stališče. Izražali so trdno zaupanje, da bo sta združeni državi Avstr.-Ogrska in Nemčija brezdvomno zmagali. Govorniki so navduševali za podpisovanje vojnega posojila. Shod je razpravljaj tudi o sedanjih razmerah avstrijske industrije.

V Zagreb se je pripeljalo 42 oseb iz francoskega ujetništva. Bili so večinoma ženske, otroci in nekaj nad 60 let starih mož.

Pomiloščenje na Ogrskem. Zagrebške »Narodne Novine«, glasilo hrvatske vlade, priobčujejo na prvem mestu to-le vest iz Budimpešte: Glede na lojalno zadržanje narodnosti, ki žive na Ogrskem, je Njegovo Veličanstvo pomilostilo vse osebe, ki so obsojene v narodnostnih procesih; nadalje vse osebe, ki so obsojene zaradi razžaljenja Veličanstva in zaradi političkih prestopkov. Obenem je Njegovo Veličanstvo odredilo, da se abolirajo vsi enaki procesi, ki so še v teku.

Kinematograf Ideal. Spored od sobote 28. do ponedeljka 30. t. m.: 1. Hrabra nemška mornarica na vodi in na kopnem. (Naravni posnetek.) 2. Preveč policistov. (Komično.) 3. Vojno poročilo. Kinematografsko tedensko poročilo serija III. Dobro krita infanterija pred od Rusov zažganim mestom. — Gašenje hiše, ki jo je vžgala bomba. — V hišo vstreljena vrzel. — Požar nekega poslopja. — Važno povelje se z avtomobilom prepelje na fronto. — Na vse zgodaj infanterija in oddelek strojnih pušk v meglji gresta »za skok naprej« proti sovražniku. — Vzidanje enega strahovitih 30:5 cm motornih topov. — Dobro kriti obstreljujejo naši s 15 cm havbicami pozneje zavzete sovražne ruske pozicije na višini Magiera. — Poljske havbice v ognju na odprtem terenu. — Častnik-zrakoplovec dobi ukaz, da rekognoscira v sovražni deželi. — Odhod. — Visoko v oblakih. — Srečen povratek z važnimi novicami in nekaterimi prestrelinami v živčevju zračnega vozila. — 4. Brzovlak št. 23. (Genljiva drama v 3 dejanjih, polna napetosti.) — 5. Klub debeluhov (in maséza). (Sijajna veseloigra v 3 dejanjih.) Velik smeh! — Ob nedeljah popoldanske predstave po 1 uro ob 3., 4., 5. Brez povišanja cen. Predvajajo se: Hrabra nemška mornarica. Vojno poročilo. Brzovlak št. 23. Preveč policistov. — Od torka 1. do četrтка 3. decembra: 1. Piffov koder. (Komično.) 2. Življenske krize. (Senzacionalna drama igralca v 3. dejanjih z glavnimi predstavljajci iz »Otrok Pariza«.)

Svetovni pregled.

Vojno posojilo v Nemčiji. Vlada je nemškemu državnemu zboru predložila nov načrt za vojno posojilo v znesku 5000 milijonov mark. Vrhutega sme državni tajnik izdati sporazumno z državnim svetom za 400 milijonov zakladnih zadolžnic, od katerih je določenih 200 milijonov v podporo občinam, oziroma rodbinam vpoklicancev.

Bivši francoski minister Callaux je, kakor poročajo italijanski listi, odpotoval v Brazilijo, kamor ga je poslala francoska vlada, da tamkaj preskrbi živež za Fran-

cijo. Trdijo pa tudi, da je francoska vlada Caillauxa namenoma poslala v Brazilijo zaradi nekega spora, ki ga je imel z generalom Joffrejem. — Caillaux je na Francoskem zaslovel zlasti zaradi svoje žene, ki je, kakor znano, ustrelila urednika »Figara« Calmeteja, ker je razkrival v listu rodbinske tajne nje moža.

Nov davek na Angleškem. Finančni minister Lloyd George je v zbornici dejal, da rabi do 31. marca bodočega leta 535 milijonov funtov šterlingov (1 funt = 24 kron) ter predlagal, naj se dohodninski davek podvoji, poviša davek na pivo in obdavči čaj ter omeji plačevanje državnih dolgov.

Maršal sir Roberts umrl. Uradno se poroča: Maršal sir Roberts je v Franciji umrl. Obiskal je tam indijske čete ter si nakopal pljučnico. Lord Frederick Sleigh grof Roberts je bil rojen leta 1823. Z 19. leti se je kot poročnik udeležil bojev v Indiji, ter je pozneje sodeloval skoraj v vseh angleških kolonijalnih vojnah.

V Ameriki v Čikagi je dne 9. septembra umrl Celar Franc iz Brega na Gorenjskem. V Cantonu pa je umrla žena Antona Koruna. Doma je bila v Blaški Polici na Notranjskem.

Iz Amerike je dne 14. t. m. odplula v Evropo ladja z darili, ki so jih ameriški otroci nabrali za božič otrokom evropskih vojskujočih držav.

Razvoj svetovnega železniškega omrežja. Pregled o razvoju železništva v letih 1840. do 1910. nam podaja arhiv za železništvo. Celoten obseg železniskega omrežja je obsegal:

1840.	7.700	kilometrov
1850.	38.600	»
1860.	108.000	»
1870.	209.000	»
1880.	372.400	»
1890.	617.300	»
1900.	790.100	»
1910.	1.030.000	»

Najbolj se je razvijalo železništvo v letih 1880. do 1890. in sicer je znašalo v teh letih izvedeno železniško omrežje 246.900 kilometrov, od katerih pripada na Zedinjene države v Ameriki 170.000 kilometrov. Nato je živahni razvoj nekoliko pojenjal, od leta 1900. do 1910. se je razvijalo železništvo zopet (posebno v Aziji in Afriki) za 239.900 kilometrov. Od 1.030.000 kilometrov železniskega omrežja, ga je v

Ameriki	526.000	kilometrov
Evropi	333.850	»
Aziji	101.900	»
Afriki	36.850	»
Avstraliji	13.010	»

V Evropi imajo od 333.850 kilometrov omrežja naslednje države več nego 10.000 kilometrov železnic:

Nemčija	61.150	kilometrov
Rusija	59.560	»
Francija	49.380	»
Avstro-Ogrska	44.370	»
Anglija	37.580	»
Italija	16.960	»
Španija	15.000	»
Švedija	13.980	»

Stroški za železniško omrežje, od katerega je okoli 30 odstotkov državnega, znašajo preko 227 milijard mark ali 272 milijonov kron.

Vestnik organizacij.

Načelstvo Unije rudarjev opozarja funkcionarje vseh skupin in vplačevalnic, da morajo prilagati vsak mesec obračunom izpolnjene predtiskane izkaze (tiskovina št. 20) bolnih in brezposelnih članov ter onih članov, ki so šli k voja-

kom. Predtiskani izkaz obsegati mora imena vseh bolnih, brezposelnih in v vojak odšli članov, tudi onih, ki so za čas bolezni ali brezposelnosti sicer dolžni tekoče prispevke plačevati. Sodrugi funkcionarji so naprošeni ravnati se natančno po tem določilu. — **Unijsko načelstvo.**

Članom zveze stavbinskih delavcev avstrijskih. V zmislu zvezinega pravilnika § 20., morajo člani tedenske prispevke plačati tudi za mesec december, to je 44 tedenskih prispevkov na leto. Znamke plačane za mesec december se prilepijo na strani, kjer se sicer prilepijo znamke za posebne svrhe »Für besondere Zwecke«. — Proste, »gratis znamke« se morajo prilepiti za vsak teden posebe. Kdor vsak teden ne naznani svojo brezposelnost, izgubi pravico do brezposelne znamke. — Člani, ki bodo pri sedanjih naborih potrjeni, morajo to takoj naznani svoji podružnici, in podružnice morajo dotične člane konec vsakega meseca naznani deželnemu tajništvu v Trstu zaradi statistike.

Odborova seja podružnice lesnih delavcev bo v petek dne 4. decembra ob 6. zvečer v društvenem lokalu. Odbornike prosimo, da se točno odzovejo. Fr. Babšek.

Člane čevljarske organizacije opozarjamo, da se sprejema vplačilo prispevkov vsako nedeljo v društvenem lokalu. Na razpolago je tudi društvena knjižnica.

Mesečni shod sodarske podružnice bo v četrtek dne 3. decembra točno ob 7. zvečer v restavraciji »Reininghaus« v Sp. Šiški. Dnevni red: Sedajni položaj članov glede do Zveze in njenih dajatev. Poroča sodr. Habschied z Dunaja. Velika in točna udeležba dolžnost!

Določbe glede brezposelne in bolniške podpore članov Zveze stavbinskih delavcev.

Brezposelna podpora in kontrola. Član, ki pripada zvezi dve leti in je plačal 88 tedenskih prispevkov se mora pri svoji podružnici javiti, da ima pravico do podpore. Podružnica dotičnemu izda priglasilno (kontrolno) karto, katero mora član izpolniti in podružnici vrniti. Podružnica mora v najkrajšem času poslati dotično karto zvezi. Za priglasene člane izda zvezini odbor kontrolne karte, na katerih se mora zaznamovati prejeta podpora. Kontrolne karte hrani podružnica in v slučaju nove brezposelne prijave članu vrne. Član, ki si ne priskrbi kontrolno karto, sam trpi posledice malomarnosti.

Dnevna podpora se določi po visokosti plačevanja tedenskih prispevkov. Ako je član v zadnjih dveh letih (88) plačal prispevke dveh razredov, se podpora določi v zmislu § 25. točke 4. zvezinega pravilnika. Če je član v tem času plačeval prispevke več razredov, se podpora odmeri povprečno. Če pri računanju ostanejo odlomki, se tu računa one iz pod 2¹/₂ na nižje in one nad 2¹/₂ pa na višje. Dosedaj plačani polovični prispevki (brezposelne znamke) se računajo za polne. Članom, ki so pristopili iz drugih organizacij, pa niso v naši zvezi plačali polnih 44 prispevkov, pa so na podlagi dolgega pripadanja k organizaciji opravičeni do podpore, jo dobe na podlagi prispevkov, ki so jih plačali podružnici, h kateri pripadajo. Po 1. oktobru 1914 so prekinjeni prestopi iz drugih organizacij v našo do novega sklepa. Članom, ki so pristopili iz drugih organizacij v našo, računalo se bo v prejšnji organizaciji vživane podpore. Člani iz inozemskih stavbinskih organizacij, v katerih nimajo brezposelne pod-

pore, morajo biti dve leti člani naše zveze in plačati 88 tedenskih prispevkov, preden imajo pravico do podpore. Članom, ki stanujejo na mejah z drugimi organizacijami in ki plačajo svoje prispevke zdaj tu zdaj tam, se dovoli podporo od naše zveze le, če dokaže, da je v času svojega članstva plačal naši zvezi 88 prispevkov. Predlogi za podporo od strani članov, ki so neopravičeno plačevali nižje prispevke kakor je bilo določeno v dotičnem kraju, se odklanjajo toliko časa, da bo članska knjiga v redu.

Takoj ko nastopi brezposelnost, se mora član prijaviti pri svoji podružnici ali pri kontrolni sekciji in dokazati svojo brezposelnost. Pri prvi zglastvi morajo člani oddati svoje članske knjižice. Člani, ki se ne priglasijo in nimajo kontrolne karte, ne bodo imeli pravice do podpore toliko časa, kolikor časa so bili brez kontrolne karte. Članu se mora naznani kraj, kjer ima priglasiti svojo brezposelnost.

Vsak član mora izpolniti pri prvi zglastvi in podpisati formular za brezposelno podporo. Nadaljevanje brezposelnosti člana, se zaznamuje dnevno pri podružnici oziroma pri kontrolni sekciji na kontrolni karti. Kontrola se mora vršiti ob določeni uri. Prepozno ali naprej zglašene dneve brezposelnosti se v nobenem slučaju ne potrdi. Zglaševanje se vrši v delovnih urah, ki jih določi podružnica sama. Zglastev je vršiti osebno. Ako je član dobil delo, mora to takoj naznani podružnici ali najkasneje drugi dan, sicer izgubi pravico do podpore za vse dni po kontroli.

Bolezen in kontrola iste. Ko član zboli in je nezmožen za delo, se mora takoj pri podružnici zglasti. Ob težki bolezni, če mora član v bolnišnico itd. in mu je nemogoče se takoj zglasti, sme zvezino vodstvo preiskati zakasnelo zglastev. Bolni član mora v teku 7 dni dokazati svojo bolezen z bolniškim potrdilom, ki mu ga da bolniška blagajna. Nadaljevanje bolezni se mora dokazati z bolniškim potrdilom ob vsakem izplačevanju podpore. Po končani bolezni je podružnici izročiti bolniško potrdilo za ves čas bolezni. Člani, ki niso člani nobene bolniške blagajne pa zahtevajo podporo, morajo prinesiti bolniško potrdilo od zdravnika.

Ako morda bolniška blagajna odreče članu bolniško potrdilo, se mora to takoj podružnici naznani. Tedaj prepíše v bolniški blagajni bolniško potrdilo podružnica sama in da na podlagi tega članu bolniško potrdilo.

Plačevanje podpor. Izplačevanje podpor se mora vršiti za vse člane v enem dnevu, ki ga določi podružnica sama. Podružnice z eno ali več kontrolnimi sekcijami se morajo dogovoriti z zvezinim odborom glede izplačevanja podpor. Izplačuje se na podlagi plačilne liste in potrdil (quitanze), ki jih izda zvezini odbor. Drugih potrdil se ne sme rabiti. Za prvih šest dni čakanja, se članu prilepi brezplačno znamko. Odtrganje prispevkov izvrši zvezini odbor, ki si obenem obdrži člansko knjižico, dokler se mu zdi potrebno. Pri odtrganju tedenskih prispevkov, se odtrga obenem lokalni prispevek, ki ga potem zveza odračuna podružnicam.

Čakalna perijoda. Plačevanje podpor je suspendirano v času, ko se ne plačuje prispevkov. Ako ni bila podpora prejeta vsa na enkrat, temveč v več perijodah, bodo vsi dnevi prejetih podpor skupaj združeni na način, da nobeden ne pade v času, ko se ne plača prispevkov. Podporna perijoda se nadaljuje od 1. marca naprej.

Ako se podporno leto prične v januarju ali februarju s potno podporo, leto brezposelne podpore se prične 8. marca.

Šest dni čakalne dobe se mora pričeti časa, ko se podpore izplačuje to je: od 1. marca do 31. decembra. Za člane, ki niso pričeli plačevati povišane prispevke 1. junija 1914. se podaljša čakalni rok do pravice za podpore toliko tednov, kolikor so zastali s plačevanjem povišanih prispevkov.

Ako brezposelni član oboli prej nego mu poteče šest dni čakanja na podporo, se mu te dni šteje za bolniško podporo in obratno. Ako član po pomoti prejme več podpore kot ima pravico, se mu ta pri prihodnji podpori odtegne.

Sporazum za podporo enkrat toliko. Način tega sporazuma objavi zvezino predstojništvo vsako leto v zvezinih glasilih. Za leto 1914. velja sledeče: Član, ki prosi podporo za enkrat toliko, mora pri svoji podružnici redno javiti svoj odhod. Ako se že nahaja na svojem domu, mora se javiti pri podružnici kjer dela in to čimprej, da dobi brezplačne znamke. Član, ki misli dobiti podpore za enkrat toliko, mora dokazati svojo brezposelnost. V ta namen zadostuje izjava kake strokovne organizacije ali potrdilo županstva kjer prebiva. Znesek podpore enkrat toliko se plača koncem decembra za ves določeni čas.

Predloge za podporo enkrat toliko mora član sam poslati direktno na zvezo.

Odtegnjenje in ustavljenje podpor. Posameznim članom se lahko odtegne podpora, in sicer v sledečih slučajih:

a) Članom, ki se nočejo podvreči določeni kontroli;

b) članom, ki so dobili delo in ki niso tega naznanili podružnici v teku dveh dni, izgube pravico do podpore za vse dni od kontrole.

Razno. V času vojne bo zvezino predstojništvo bolj ko mogoče olajšalo delo podružnicam in kontrolnim sekcijam.

Te določbe stopijo v veljavo 1. oktobra 1914.

Zvezino predstojništvo.

Izkaz.

Za tiskovni sklad „Delavca“ je poslal K 1-20 s. Jan Alojzij, strojevodja v Nabrežini. Naj bi našel obilo posnemalec.

Loterijske številke. Gradec, 25. novembra: 12, 56, 73, 41, 74.

Priporočamo vsem, da si naroče list »Tedenske Slike«, ki priobčuje velezanimive slike z bojišč in informativne članke.

Žepni koledar za leto 1915

izide te dni.

Žepni koledar za leto 1915 bo obsegal bogato, praktično vsebino za železničarje, druge nameščence in delavce sploh. Odlikoval se bo to pot po izredno elegantni vezavi. Sploh bo koledar praktična priročna knjižica, ki je ne more pogrešati nihče.

Cena posameznemu koledarju je K 1.—, po pošti 10 vinarjev več.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica 22./I.

Sodrugji zahtevajte povsod pri svojih zaupnikih žepni koledar.

Rudarji in ostalo pri rudništvu uposlano delavstvo, pozor!

Novo! Rudarski koledar Novo!
za leto 1915 je izšel.

Da ustrežemo potrebam mnogobrojnemu slovenskemu rudniškemu delavstvu, se nismo ustrašili stroškov in smo za to stroko priredili ter izdali poseben pripraven žepni koledar.

Vsebina koledarja je vseskozi praktičnega značaja, in v kolikor je to bilo mogoče prilagojena rudarski stroki. Upamo, da nam bodo rudarji poplačali naš trud s tem, da ga ne bo slovenskega delavca pri rudništvu, ki ne bi si nabavil svojega strokovnega koledarja.

Cena bogato opremljenemu in jako elegantno vezanemu rudarskemu koledarju je posameznemu izvodu K 1.—, po pošti 10 vinarjev več. Ob večjem odjemu primeren popust.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22/I.

Tovariši rudarji, zahtevajte povsod od svojih zaupnikov Rudarski koledar.

Naročite si list Tedenske Slike,

ki je najbolj zanimiv ilustriran tednik.

Izhaja v Ljubljani, Franciška ulica št. 10 ter stane četrtletno le 2-50 K.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške K 14.—, 17.—, 20.—.
" " ženske " 12.—, 15.—, 18.—.
" " dečke 36/39 " 10.—, 12.—.
" " otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35
K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

**: Garantirana kakovost. :
: Cenejše vrste od K 1-50 naprej.**

:: Naznanilo in priporočilo. ::

Podpisana naznanjava sl. občinstvu, posebej pa tukajšnjim železničarjem in isto tudi zunanjim na progah, da sva prevzela obče znano

gostilno „Petrič“

na Resljevi cesti št. 22, v Ljubljani.

Prostori se vsi prenovljeni in kegljišče je na razpolago družbam. Točila bova pristna vina in pivo. Izborna kuhinja. Ob vsakem času gorka in mrzla jedila. Postrežba točna in solidna.

Imava tudi fiakerijo za mesto in na deželo, ter se priporočava za vožnjo. Za obilen obisk prosi

F. M. LEKŠE, gostilničar in izvošček.

Naročajte list „Delavec.“

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciška ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

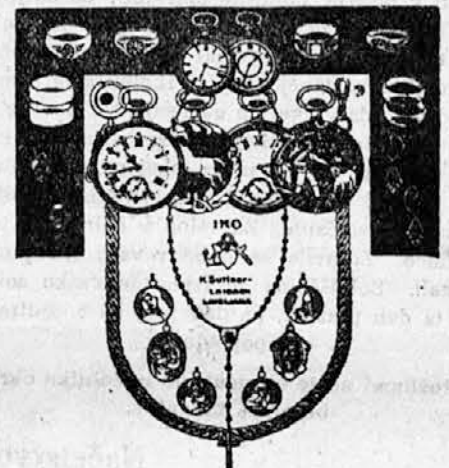
Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Najcenejša ura ni navidez cena bazarska ura, ki se hitro pokvari in imate z njo vedno stroške za popravila, marveč trajno dobro idoča, zanesljiva švicarska ura, ki zaleže tri slabe bazarske ure. Svetovno znano je, da dobavlja trgovina z urami firma H. Suttner v Ljubljani št. 10, le najtočneje idoče, trpežne švicarske ure po originalnih tovarniških cenah.

Krasen cenik s tisoči ilustracij gratis in franko.

Št. 410 Patent Roskopf ura, idoča 36 ur . . . K 4-10
Št. 698 Niklasta cil. rem. ura . . . . . K 5-50
Št. 719 Srebrna remontoarna ura . . . . . K 7-80
Št. 721 Srebrna rem. ura, 6 rubinov . . . K 11-50
Št. 723 Srebrna cil. rem. ura, 6 rub. močne pokr. K 11-70
Št. 727 Srebrna rem. ura, 6 rubinov, grav. kolesje, močne pokrove . . . . . K 12-—
Št. 748 Srebrna rem. ura, dvojen plašč . . . K 13-50
Št. 38 Amer. duple zlata verižica mod. fazona K 5-60
Niklasta verižica . . . . . K 1-—
Št. 556 Dolga srebrna ženska verižica, 150 cm dolga, masivna . . . . . K 5-—

Razpošilja po povzetju ali proti naprej vposlanem znesku. Če kaj ne ugaja, se vrne denar.

H. Suttner le v Ljubljani št. 10.

Ta razpošiljalnica nima nobene podružnice.

Lastna tovarna ur v Švici. Znamka „IKO“ slovi po celem svetu.

Glavno zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

Svetovna eksp. trgovina z boljšimi urami.

B. Götzl

Krasne novosti jesenskih in zimskih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga. Brez konkurence! Solidna postrežba. Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritličje.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bol.	Ob sredah in sobotah od 3—5 popol.		Prešern. ul. št. 3, III. nadstr.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Dober tek

Je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar.

Dober tek

imaš vsak dan, ako vživaš

Želodčni liker „FLORIAN“ je pripravil tek in prebave marsikomu, ki je zeman kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

A. & E. Skaberné, Ljubljana

Mestni trg št. 10.

Specijalna trgovina pletenin in trikotaže.

Velika zaloga različnega perila za vojake iz čiste volne in velblodje dlake in sicer: snežne kučme, telovniki, triko jopice, srajce in spodnje blaje, nogavice, sliperji, dokolenice, rokavice, različni ščitniki za vrat, prsa, kolena i. t. d.

Odeje iz velblodje dlake. Tetra perilo. Spalne vreče. Plašči in predpasniki za strežnice Rdečega križa. Volna za pletenje.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo naznanja, da

se je preselilo

iz dosedanjih prostorov v Šelenburgovi ulici št. 4
na Franca Jožefa cesto št. 5
(zraven trgovine I. KETTE, pritličje, levo).

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700,000.000.—
Vlog . . . . . „ 43,500.000.—
Rezervnega zaklada . . . . . „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.